

RAPPORT DWAR ID-DRITTJIET FUNDAMENTALI – 2024

Is-sena 2023 għabet magħha kemm progress kif ukoll ostakli f'termini ta' protezzjoni tad-drittijiet fundamentali. Il-ir-Rapport dwar id-Drittijiet Fundamentali 2024 tal-FRA (Aġenzija tal-Unjoni Ewropea għad-Drittijiet Fundamentali) jirrieżamina l-iżviluppi f'dan il-qasam, u jidentifika kemm il-kisbiet kif ukoll l-oqsma ta' tħassib li jifdal. Din il-pubblikazzjoni tippreżenta l-opinjoni tal-FRA dwar l-iżviluppi ewlenin fl-oqsma tematiċi koperti u taqsira tal-evidenza li tappoġġa dawn l-opinjoni. Meta tagħmel dan, hija ttiprovdi ħarsa ġenerali kompatta iżda informattiva tal-isfidi ewlenin tad-drittijiet fundamentali li qed tiffaċċja kemm l-UE (Unjoni Ewropea) kif ukoll l-Istati Membri tagħha.

OPINJONIJIET TAL-FRA

1
Introduzzjoni

3
L-impatt tal-kriżi tal-gholi tal-hajja u ż-żieda fil-faqar fl-UE

6
L-indirizzar tat-theddid għad-demokrazija u l-isparju ċiviku: il-promozzjoni tal-partecipazzjoni u l-protezzjoni tal-libertajiet ta' assoċjazzjoni, l-għaqda paċifika u l-espressjoni

8
Migrazzjoni: tħassib dwar id-drittijiet fundamentali fil-fruntieri tal-UE

11
L-implimentazzjoni u l-użu tal-Karta fil-livell nazzjonali

Il-manuskritt tlesta f'April 2024

La l-Aġenzija tal-Unjoni Ewropea għad-Drittijiet Fundamentali u lanqas kwalunkwe persuna li tagixxi f'isem l-Aġenzija tal-Unjoni Ewropea għad-Drittijiet Fundamentali ma hija responsabbli mill-użu li jista' jsir mit-tagħrif li ġej.

Il-Lussemburgu: L-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, 2024

Print	ISBN 978-92-9489-380-2	ISSN 2467-2580	doi:10.2811/593916	TK-AM-24-001-MT-C
PDF	ISBN 978-92-9489-365-9	ISSN 2467-2815	doi:10.2811/335912	TK-AM-24-001-MT-N

© L-Aġenzija tal-Unjoni Ewropea għad-Drittijiet Fundamentali, 2024

Ir-riproduzzjoni hija awtorizzata kemm-il darba jissema s-sors oriġinali.

Għal kull użu jew riproduzzjoni ta' elementi li mhumiex proprjetà tal-Aġenzija tal-Unjoni Ewropea għad-Drittijiet Fundamentali, jista' jkun hemm bżonn li jintalab permess direttament mid-detenturi tad-drittijiet rispettivi.

Krediti għar-ritratti:

Qoxra: © Tamas Molnar/FRA; Pingpao/Adobe Stock; Ink drop/Adobe Stock

Paġna 3: © Pingpao/AdobeStock

Paġna 4: © Jiri Hera/AdobeStock

Paġna 6: © Markus/AdobeStock

Paġna 7: © Ink drop/AdobeStock

Paġna 8: © Sarah Sighnolfi/FRA

Paġna 9: © Tamas Molnar/FRA

Paġna 12: © Artjazz/AdobeStock u © New Africa/AdobeStock

INTRODUZZJONI

Din hija kompilazzjoni tal-opinjoni tal-FRA u takkumpanja l-*Fundamental Rights Report 2024* (ir-Rapport dwar id-Drittijiet Fundamentali 2024). Dan jipprezenta sommarju tas-sejbiet ewlenin fl-oqsma tematiċi koperti fir-rapport, u jappoġġa l-opinjoni tal-FRA. Dawn huma azzjonijiet ibbażati fuq l-evidenza, f'waqthom u prattiċi biex jiġu kkunsidrati mill-korpi tal-UE u l-gvernijiet nazzjonali.

Il-*Fundamental Rights Report 2024* (ir-Rapport dwar id-Drittijiet Fundamentali 2024) annwali ta' din is-sena jesplora t-temi tal-kriżi tal-ġholi tal-ħajja, id-demokrazija u l-libertajiet fundamentali u s-sitwazzjoni tad-drittijiet fundamentali tat-thassib fil-fruntieri esterni tal-UE. Dan jipprezenta rieżami f'waqtu tat-theddid l-aktar urġenti għad-drittijiet fundamentali fl-Ewropa. Jesplora wkoll l-applikazzjoni u l-implimentazzjoni tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-UE.

Filwaqt li r-rapport jiffoka biss fuq dawn il-kwistjonijiet ewlenin, l-2023 kienet sena ta' theddid multiplu għad-drittijiet u l-libertajiet fundamentali. It-theddid għall-valuri demokratiċi u l-isparzju ċiviku kif ukoll il-mibegħda online u d-dizinformazzjoni johlqu sfidi serji għad-drittijiet fundamentali. L-istess jagħmlu ż-żieda fir-razziżmu u l-intolleranza relatata. Fl-istess ħin, l-Ewropa qed tiffaċċja l-faqar dejjem jiżdid f'kontest ta' kriżi tal-ġholi tal-ħajja u qed tkompli tissielet mal-kwistjoni polarizzanti tal-migrazzjoni. L-azzjoni meħtieġa dwar it-tibdil fil-klima tirriskja li ssaħħaħ il-forom eżistenti ta' marginalizzazzjoni soċjali u ekonomika. F'dan l-isfond, dan ir-rapport jipprezenta ħarsa ġenerali konċiża tal-kwistjonijiet tematiċi ewlenin u jissuġġerixxi kif għandhom jiġu indirizzati l-isfidi għad-drittijiet fundamentali.

L-opinjoni tal-FRA li jinsabu f'dan ir-rapport huma maħsuba biex jinformaw lil dawk li jfasslu l-politika u lil dawk li jfasslu l-liġi billi jiddeskrivu l-azzjonijiet għall-UE u għall-Istati Membri. Meta jiġu meqjusa flimkien mar-rapport sħiħ, il-FRA tistabbilixxi t-triq 'il quddiem għal Ewropa aktar inklużiva bbażata fuq il-protezzjoni u l-promozzjoni tad-drittijiet fundamentali.

1

L-IMPATT TAL-KRIŻI TAL-GĦOLI TAL-ĦAJJA U Ż-ŻIEDA FIL-FAQAR FL-UE

Il-kriżi tal-għoli tal-ħajja affettwat lill-Istati Membri kollha. Fil-biċċa l-kbira din kienet xprunata mill-konsegwenzi ekonomiċi tal-pandemija tal-COVID-19 u miż-żieda fil-prezzijiet tal-enerġija minħabba l-gwerra ta' aggressjoni Russa kontra l-Ukraina.

Fl-2022, 95.3 miljun persuna fl-UE kienu f'riskju ta' faqar jew ta' esklużjoni soċjali. Dan huwa ekwivalenti għal 21.6 % tal-popolazzjoni tal-UE. Wara żieda fl-2020 u fl-2021, iċ-ċifra baqgħet stabbli fl-2022 meta mqabbla mal-2019. Iżda l-faqar u l-esklużjoni soċjali żdiedu fost it-tfal, u affettwaw 24.7 %. Dan is-sehem irrappreżenta madwar 20 miljun tifel u tifla fl-2022, kważi miljun aktar mill-2019.

Din il-kriżi kellha impatt fuq id-drittijiet fundamentali garantiti mill-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea u mill-Karta Soċjali Ewropea tal-Kunsill tal-Ewropa. Fl-2022 u l-2023, l-UE u l-Istati Membri adottaw miżuri biex jindirizzaw iż-żieda fil-prezzijiet u l-kwistjonijiet tal-akkomodazzjoni, u biex jindirizzaw il-faqar enerġetiku. Dawn taffew l-impatti negattivi fuq il-faqar u l-esklużjoni soċjali bħala medja fil-popolazzjoni tal-UE. Iżda miżuri bħal dawn spiss kienu temporanji u mhux dejjem laħqu lil dawk l-aktar vulnerabbli. Għalhekk, l-impatti dejjiema tal-inflazzjoni għad iridu jiġu mmonitorjati mill-qrib.

Diversi studji enfasizzaw l-impatti negattivi fuq id-drittijiet fundamentali li jirriżultaw mill-kriżi tal-għoli tal-ħajja – ikkawżata mill-pandemija tal-COVID-19 u l-gwerra ta' aggressjoni Russa kontra l-Ukraina. L-inflazzjoni, u ż-żieda fil-prezzijiet b'mod partikolari, jheddu d-drittijiet u l-prinċipji fundamentali garantiti mid-dritt tal-UE. Dawn jinkludu d-drittijiet għad-dinjità tal-bniedem u l-ugwaljanza bejn il-ġeneri, in-nondiskriminazzjoni, ir-rispett għall-ħajja privata u tal-familja, l-assistenza għall-akkomodazzjoni u s-sigurtà soċjali u l-assistenza għas-servizzi ta' aċċess ta' interess ekonomiku ġenerali, u d-drittijiet ta' persuni li jappartjenu għal gruppi f'riskju oghla ta' faqar.

Il-kriżi tal-għoli tal-ħajja qed tkompli taffettwa gruppi differenti b'modi distinti u fi gradi differenti. Ir-riskju u l-impatti mhumiex esperjenzati b'mod ugwali fis-soċjetajiet kollha. Dawk li diġà huma vulnerabbli jew li ssir diskriminazzjoni kontriom jinsabu f'riskju akbar ta' faqar.

It-tfal, in-nisa, iż-żgħażaġh, il-minoranzi razzjali u etniċi, il-persuni akbar fl-età, il-persuni leżbjani, gay, bisesswali, transġeneri, intersesswali u queer (LGBTIQ), ir-Rom u l-persuni b'diżabilità huma fl-ogħla riskju li jesperjenzaw il-faqar u t-theddid għad-drittijiet fundamentali tagħhom. Perezempju, ir-riskju ta' faqar jew ta' esklużjoni soċjali għat-tfal żdied b'mod sinifikanti, b'madwar miljun aktar f'riskju mill-2019.

L-OPINJONI 1.1 TAL-FRA

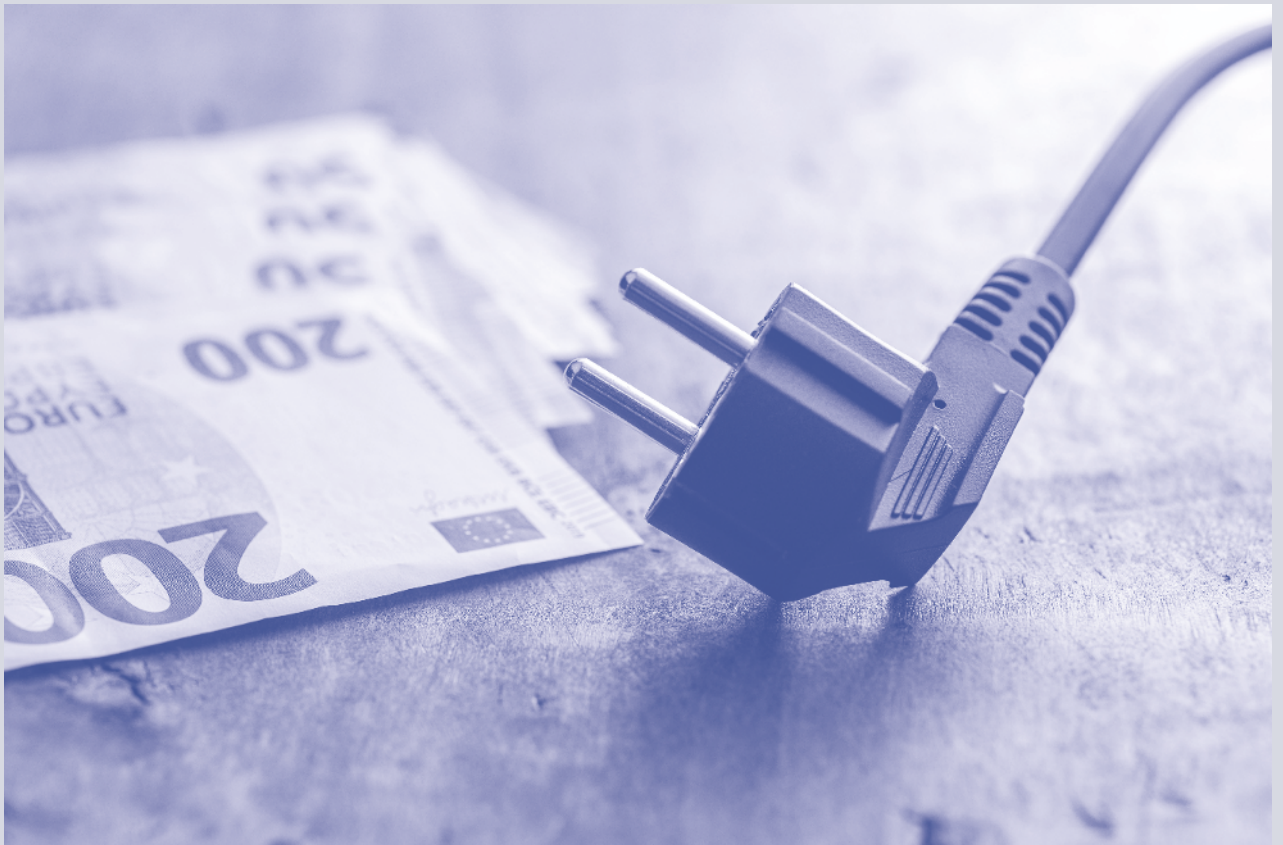
Meta jippanaw u jimplimentaw reazzjonijiet fuq livell ta' politika u legali għall-kriżi tal-għoli tal-ħajja, l-UE u l-Istati Membri għandhom iqisu li l-impatt ta' din il-kriżi ma jgħix esperjenzat b'mod ugwali. Għandhom jiżguraw ukoll li r-risponsi jikkontribwixxu għall-ġlieda kontra l-faqar u l-esklużjoni soċjali.

Sabiex jagħmlu dan b'mod effettiv, tali miżuri ta' politika u legali għandhom ikunu bbażati fuq l-evidenza bl-użu ta' valutazzjonijiet tad-drittijiet fundamentali *ex ante*. Dawn għandhom jittieħdu minn *data* robusta u affidabbli, diżaggregata biżżejjed biex jiġi ddeterminat l-impatt potenzjali tagħhom fuq id-drittijiet fundamentali ta' persuni potenzjalment vulnerabbli bħan-nisa, it-tfal u ż-żgħażaġh, il-minoranzi etniċi, il-persuni akbar fl-età, il-persuni LGBTIQ, ir-Rom u l-persuni b'diżabilità.

L-UE u l-Istati Membri tagħha implimentaw diversi miżuri legiżlattivi u ta' politika biex jindirizzaw iż-żieda fil-prezzijiet u l-kriżi tal-għoli tal-ħajja. Dawn jinkludu miżuri ta' tassazzjoni, limiti tal-prezzijiet u benefiċċji diretti biex jiġi żgurat id-dritt għas-sigurtà soċjali, id-dritt għall-assistenza soċjali, u l-aċċess għal oġġetti u servizzi essenzjali bħall-enerġija, l-akkomodazzjoni u l-ikel.

Madankollu, valutazzjonijiet bir-reqqa ma identifikaw l-ebda impatt attwali tal-kriżi tal-għoli tal-ħajja fuq id-drittijiet fundamentali protetti mill-Karta. Barra minn hekk, *data* komparabbli tal-pajjiż dwar il-ħtiġijiet u l-miżuri attwali, u l-impatt tagħhom fuq id-drittijiet ta' gruppi vulnerabbli, huma limitati. Id-diżaggregazzjoni tad-*data* rilevanti spiss tkun limitata għall-età, għas-sess u għall-istatus tal-introjtu, mingħajr ebda *data* diżaggregata disponibbli għal gruppi oħra f'sitwazzjonijiet vulnerabbli, bħal persuni bi sfondi etniċi differenti, persuni LGBTIQ, Rom u persuni b'diżabilità.

L-effettività u l-kosteffettività tal-miżuri adottati għal persuni f'sitwazzjonijiet vulnerabbli, inkluż l-impatt fuq it-tgawdija tad-drittijiet fundamentali, fil-biċċa l-kbira tagħhom jibqgħu mhux magħrufa. Ir-riċerka inizjali tindika li hemm lakuni sinifikanti fl-implimentazzjoni. Il-miżuri li ġew implimentati huma temporanji u mhux immirati u ma laħqux unitajiet domestiċi vulnerabbli. Dan kollu wassal biex xi wħud mill-gruppi l-aktar vulnerabbli thallew jibqgħu lura.

Il-kriżi tal-gholi tal-hajja kkawżat zieda fil-faqar enerġetiku, li affettwat b'mod sproporzjonat lil dawk li diġà jinsabu f'riskju ta' faqar u esklużjoni soċjali. Gruppi żvantaġġati – bħar-Rom, l-immigranti u d-dixxendenti tal-immigranti, il-minoranzi etniċi, il-persuni bi dħul baxx u l-persuni mingħajr dar – u b'mod partikolari n-nisa f'dawk il-gruppi huma aktar probabbli li jiltaqgħu ma' diffikultajiet b'rabta mal-enerġija u t-trasport mill-popolazzjoni ġenerali.

Il-Kunsill tal-Unjoni Ewropea jappella lill-Istati Membri biex isaħħu r-risponsi tagħhom għall-inflazzjoni għolja u ż-żieda fl-ispejjeż tal-enerġija. Il-Kummissjoni Ewropea stabbiliet sett ta' prattiki tajba għal titjib strutturali li l-Istati Membri jistgħu jimplimentaw biex jindirizzaw il-kawżi ewlenin tal-faqar enerġetiku.

L-UE hija impenjata li tindirizza l-faqar enerġetiku u tiżgura tranzizzjoni ekwa u ġusta fl-Ewropa, bħala parti mill-Patt Ekoloġiku Ewropew. L-indirizzar tal-faqar enerġetiku huwa prijoritizzat fid-direttiva riveduta dwar l-effiċjenza enerġetika (id-Direttiva (UE) 2023/1791), li tistabbilixxi r-rekwiżiti tal-politika tal-enerġija biex jintlaħqu l-miri klimatiċi tal-UE dwar l-indirizzar u l-monitoraġġ tal-faqar enerġetiku. Il-valutazzjoni tal-Kummissjoni Ewropea tal-pjanijiet nazzjonali dwar l-enerġija u l-klima biex jiġi implimentat il-Patt Ekoloġiku Ewropew turi li l-Istati Membri adottaw diversi miżuri fir-rigward tal-faqar enerġetiku. Iżda dawn il-miżuri ma għandhomx objettivi ċari, metodi ta' valutazzjoni tal-vulnerabbiltà u qafas b'saħħtu għall-għoti tas-setgħa lill-konsumatur.

L-OPINJONI 1.2 TAL-FRA

Jenħtieġ li l-Kummissjoni Ewropea tikkunsidra li tinkludi fil-perjodu ta' programmazzjoni li jmiss tal-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej il-kundizzjonijiet abilitanti orizzontali jew tematiċi xierqa biex jassistu fl-indirizzar tal-faqar enerġetiku.

L-Istati Membri tal-UE għandhom jiżguraw li l-miżuri ta' politika u legali relatati mal-miri klimatiċi u mal-faqar enerġetiku jqisu d-dritt fundamentali għall-assistenza soċjali u għall-akkomodazzjoni, sabiex tiġi żgurata eżistenza deċenti għal dawk kollha li ma għandhomx biżżejjed riżorsi. Dan ikun f'konformità mar-regoli stabbiliti mid-dritt Komunitarju u l-ligijiet nazzjonali, u l-prattiki għall-ġlieda kontra l-esklużjoni soċjali u l-faqar.

Meta jiżviluppaw pjanijiet nazzjonali riveduti dwar il-klima u l-enerġija, l-Istati Membri huma mistiedna jqisu r-rakkomandazzjonijiet rilevanti tal-Kummissjoni. Dan biex tiġi rispettata l-wegħda ċentrali u trasformattiva tal-Aġenda 2030 għall-Iżvilupp Sostenibbli u l-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli (SDGs) tagħha li "ħadd ma jithalla jibqa' lura".

2

L-INDIRIZZAR TAT-THEDDID GĦAD-DEMOKRAZIJA U L-ISPAZJU ĊIVIKU: IL-PROMOZZJONI TAL-PARTEĊIPAZZJONI U L-PROTEZZJONI TAL-LIBERTAJIET TA' ASSOĊJAZZJONI, L-GĦAQDA PAĊIFIKA U L-ESPRESSJONI

Il-partecipazzjoni sinifikanti tal-individwi u tas-soċjetà ċivili fl-affarijiet pubbliċi hija għodda kruċjali biex tiġi żgurata l-implimentazzjoni sħiħa tad-drittijiet fundamentali. Dan jiżgura li d-drittijiet ta' kulhadd jiġu kkunsidrati meta jiġu abbozzati ligijiet u politiki. L-evidenza turi, madankollu, li hafna drabi jkun hemm fteit wisq żmien jew opportunità għal kummenti sinifikanti jew involviment f'abbozz ta' leġiżlazzjoni. Dan huwa b'mod partikolari l-każ meta jintużaw proċeduri aċċellerati jew meta l-abbozzi tal-ligijiet ikopru għadd ta' kwistjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ħarġet rakkomandazzjoni ġdida biex tindirizza n-nuqqasijiet fil-proċeduri ta' partecipazzjoni u konsultazzjoni nazzjonali.

Kemm l-attakki minn partijiet terzi kif ukoll l-interferenza eċċessiva tal-Istat – b'mod partikolari kontra d-drittijiet għal-libertà ta' assoċjazzjoni, l-għaqda paċifika u l-espressjoni – ikomplu jheddu l-ispażju għas-soċjetà ċivili. Dan jinkludi kawżi strateġiċi mmirati lejn il-media u l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili (OSĊ), kif ukoll restrizzjonijiet proposti jew imposti fuq il-libertà ta' għaqda paċifika. Il-Kummissjoni Ewropea aġixxiet billi pproponiet leġiżlazzjoni tal-UE dwar kawżi li għandhom l-għan li jintimidaw u jnaqqsu r-riżorsi tal-OSĊ u l-media. Barra minn hekk, il-Kummissjoni pproponiet leġiżlazzjoni kemm dwar il-libertà tal-media kif ukoll biex tiffaċilita l-operazzjonijiet transfruntiera tal-assoċjazzjonijiet.

Il-partecipazzjoni sinifikanti tal-atturi tad-drittijiet tal-bniedem u tal-popolazzjoni ġenerali fl-affarijiet pubbliċi fil-livell nazzjonali teħtieġ kanali u proċeduri xierqa biex jiġi żgurat li l-kunsiderazzjonijiet tad-drittijiet tal-bniedem jilhq u b'mod effiċjenti lil dawk li jfasslu l-ligi u li jfasslu l-politika. L-iffaċilitar tal-partecipazzjoni fl-affarijiet pubbliċi huwa rekwiżit tad-drittijiet tal-bniedem kif juri l-Artikolu 25 tal-Patt Internazzjonali dwar id-Drittijiet Ċivili u Politici. Tali partecipazzjoni hija rilevanti mhux biss fejn l-Istati Membri jilleġiżlaw b'mod awtonomu iżda wkoll fejn il-ligi u t-tfassil tal-politika tagħhom jaqgħu taħt il-kamp ta' applikazzjoni tad-dritt tal-UE – pereżempju meta jittrasponu direttiva tal-UE.

Meta l-partecipazzjoni titwettaq kif suppost, din tippermetti lill-korpi indipendenti tad-drittijiet tal-bniedem u lill-OSĊ b'għarfien espert rilevanti dwar id-drittijiet fundamentali jikkontribwixxu b'mod sostanzjali għat-tfassil tal-liġijiet u jikkumentaw dwaru. B'dan il-mod, hija tipprovdi wkoll għodda kruċjali biex jiġi żgurat li l-Istati Membri ma jiksrux il-Karta fl-implimentazzjoni tad-dritt tal-UE. Iżda l-evidenza miġbura tissuggerixxi li l-Istati Membri mhux dejjem ikollhom fis-seħh regoli adegwati għall-partecipazzjoni tal-pubbliku. Anke jekk jagħmlu dan, xi drabi jiġu applikati b'mod mhux trasparenti, limitati fil-kamp ta' applikazzjoni jew imqassra b'mod eċċessiv biex jithaffu l-proċessi tat-tfassil tal-liġijiet jew tal-politika.

Dan iġib miegħu riskji sinifikanti, peress li skrutinju mnaqqas tal-liġijiet jew tal-politiki jista' jirriżulta f'nuqqas ta' kunsiderazzjoni xierqa tal-impatti tad-drittijiet fundamentali. Fl-aħħar mill-aħħar, dan jista' jikkomprometti l-kwalità tat-tfassil tal-politika u tal-liġi nazzjonali. Meta l-OSĊ b'għarfien espert fid-drittijiet fundamentali ma jiġux ikkonsultati biżżejjed, hemm ċans akbar li t-tfassil tal-liġijiet u tal-politika ma jintegrawx b'mod adegwat id-drittijiet fundamentali. Dan ifisser ukoll li dawn mhux se japplikaw b'mod effettiv id-drittijiet u l-prinċipji stabbiliti fl-Artikolu 51 tal-Karta.

Skont il-Karta u d-dritt internazzjonali dwar id-drittijiet tal-bniedem, l-Istati Membri tal-UE huma meħtieġa jieħdu miżuri pożittivi biex jiżguraw li jkun hemm spazju ċiviku vibranti, jiġifieri billi jimplimentaw bis-sħiħ l-obbligi tagħhom skont il-libertajiet ta' assoċjazzjoni, ta' għaqda paċifika u ta' espressjoni. Għandhom jiżguraw ukoll li r-restrizzjonijiet għal dawn id-drittijiet jissodisfaw il-prinċipji tal-legalità, tan-neċessità u tal-proporzjonalità. L-OSĊ, il-professjonisti tal-media u l-organizzazzjonijiet tal-media rrapportaw theddid verbali u fiżiku serju u miżuri ripressivi oħra. Dawn jinkludu kawżi strateġiċi kontra l-partecipazzjoni pubblika u miżuri ta' sorveljanza mohbija.

Restrizzjonijiet sinifikanti – inklużi sanzjonijiet tal-liġi kriminali, miżuri ta' sorveljanza, l-użu tal-forza għad-dispersjoni ta' gremghat ta' nies li ltaqgħu u t-tiftix fid-djar – tqiegħdu fuq il-libertà ta' għaqda paċifika. Tali miżuri ġew applikati f'firxa ta' modi, inkluż matul protesti dwar il-klima. Il-Kunsill tal-Ewropa jimmonitorja l-attakki kontra l-ġurnalisti. Hemm ukoll mekkaniżmu li jkopri s-sitwazzjoni tad-difensuri tad-drittijiet tal-bniedem barra mill-UE. Madankollu, bħalissa ma hemm l-ebda monitoraġġ fil-livell tal-UE tal-isparju ċiviku (inkluż iżda mhux limitat għall-ġurnalisti) fl-UE li jipprovdi b'mod sistematiku l-bażi ta' evidenza għat-tfassil tal-politika.

L-OPINJONI 2.1 TAL-FRA

Sabiex jiġi żgurat skrutinju suffiċjenti tad-drittijiet fundamentali tal-leġiżlazzjoni u l-politiki fil-kamp ta' applikazzjoni tad-dritt tal-UE, l-Istati Membri għandhom jirrieżaminaw l-leġiżlazzjoni tagħhom biex jiżguraw li r-regoli dwar il-partecipazzjoni pubblika jkunu ċari u wesgħin biżżejjed. Dawn għandhom jippermettu lill-OSĊ b'għarfien espert fid-drittijiet fundamentali u d-difensuri tad-drittijiet tal-bniedem biex jipprezentaw il-fehmiet tagħhom.

Dawk li jfasslu l-liġijiet nazzjonali u dawk li jfasslu l-politika għandhom japplikaw dawn ir-regoli b'mod konsistenti u trasparenti. Huma għandhom jippubbliċizzaw u jippromwovu b'mod wiesa' l-partecipazzjoni fil-konsultazzjonijiet pubbliċi, jintegraw perspettiva tal-ġeneru u jagħtu attenzjoni partikolari biex jintlaħqu u jiġu inklużi persuni f'sitwazzjonijiet vulnerabbli, bħall-persuni LGBTQI, il-persuni b'diżabilità u l-membri ta' minoranzi etniċi, razzjali u religjużi, kif ukoll OSĊ b'għarfien espert dwar id-drittijiet fundamentali.

L-Istati Membri tal-UE għandhom jagħtu biżżejjed żmien biex is-soċjetà ċivili tkun tista' twieġeb għal inizzjattivi leġiżlattivi u ta' politika b'mod sinifikanti. Huma għandhom jiżguraw li dawk li ppartecipaw fil-konsultazzjonijiet jiġu infurmati dwar l-eżitu.

L-OPINJONI 2.2 TAL-FRA

Wara sejhiet mis-soċjetà ċivili, il-Kummissjoni Ewropea tista' tikkunsidra li tistabbilixxi osservatorju li jimmonitorja s-sitwazzjoni tad-difensuri tad-drittijiet tal-bniedem fl-UE. Tali osservatorju għandu jiġi stabbilit f'konsultazzjoni mas-soċjetà ċivili u l-mekkanizmi eżistenti rilevanti. Bħala minimu, għandu jimmonitorja r-restrizzjonijiet fuq l-isparju ċiviku, u l-attakki fuq l-atturi tas-soċjetà ċivili u t-thedid kontrihom. Għandu jiffaċilita wkoll l-iskambji ta' prattika tajba.

L-Istati Membri tal-UE għandhom jinkoraġġixxu r-rappurtar ta' azzjonijiet kontra l-OSĊ u d-difensuri tad-drittijiet tal-bniedem. Barra minn hekk, jenħtieġ li jiżguraw li tali azzjonijiet jiġu rreġistrati, investigati u mħarrka kif xierqa.

3

MIGRAZZJONI: TĦASSIB DWAR ID-DRITTJIET FUNDAMENTALI FIL-FRONTIERI TAL-UE

Ħafna minn dawk li qed ifittxu protezzjoni internazzjonali jew opportunitajiet ta' xogħol ma għandhomx dokumenti tal-ivvjaġġar validi. Xi wħud jippruvaw jilhq u l-Ewropa bil-baħar fuq dghajjes mhux tajbin għat-tbaħħir. Fl-2023, aktar minn 4 000 persuna mietu jew intilfu fil-baħar, l-ogħla numru f'dawn l-aħħar 5 snin. Biex titrażżan il-migrazzjoni irregolari, l-istati jibnu aktar reċinti u l-fruntieri qed isiru dejjem aktar militarizzati.

L-UE qed tnedi sistemi ta' informazzjoni godda biex tiffacilita l-kontrolli fil-fruntieri. Għad hemm tensjonijiet bejn il-legiżlazzjoni nazzjonali li tirregola l-aċċess għall-ażil u d-dritt tal-UE, kif ukoll l-allegazzjonijiet ta' trattament ħażin u ksur ieħor tad-drittijiet fil-fruntieri. L-OSĊ li jgħinu lill-migranti u lir-refuġjati jiffaċċjaw sfidi kontinwi.

L-UE qablet dwar patt dwar il-migrazzjoni u l-ażil, li permezz tiegħu l-proċeduri tal-ażil u tar-ritorn għandhom isiru aktar rapidi u jseħħu qrib il-fruntiera. Xi faċilitajiet fil-fruntieri jsibuha diffiċli biex joffru kundizzjonijiet ta' akkoljenza dinjitużi għal persuni li jkunu għadhom jaslu. Il-patt ser jintroduċi dmir għall-istati sabiex jimmonitorjaw il-konformità mad-drittijiet fundamentali. Peress li l-UE issa hija parti għall-Konvenzjoni tal-Kunsill tal-Ewropa dwar il-Prevenzjoni u l-Ġlieda Kontra l-Vjolenza fuq in-Nisa u l-Vjolenza Domestika (il-Konvenzjoni ta' Istanbul), l-istituzzjonijiet u l-aġenziji tal-UE se jkollhom jieħdu azzjoni biex jipprevjenu u jiġġieldu l-vjolenza kontra n-nisa u l-vjolenza domestika, fil-kuntest tal-migrazzjoni, inkluż fil-fruntieri.

Dan il-kapitolu jindirizza d-drittijiet fundamentali fil-fruntieri. Dan jiffoka fuq il-fruntieri esterni tal-art u tal-baħar tal-UE. Huwa jhares lejn il-politiki qabel il-wasla, il-kontrolli fil-fruntieri nfushom u l-ipproċessar inizjali ta' persuni li jidhlu billi jevitaw il-kontrolli fil-fruntieri.

L-OPINJONI 3.1 TAL-FRA

L-Istati Membri tal-UE għandhom jirrieżaminaw u jaġġustaw il-protokoll ta' tfittxija u salvataġġ tagħhom abbażi tal-aħjar prattiki biex isalvaw il-ħajjiet fil-baħar.

Meta tippromwovi l-konformità tal-finanzjament tal-UE mad-drittijiet fundamentali, il-Kummissjoni Ewropea għandha tikkunsidra modi kif torbot il-finanzjament għall-ġestjoni tal-fruntieri marittimi mal-adozzjoni ta' u l-aderenza ma' protokoll operazzjonali li jiżguraw assistenza f'waqtha lil persuni f'periklu imminenti fuq il-baħar.

L-Istati Membri u l-Frontex għandhom kollettivament jiżguraw li jintużaw biżżejjed assi navali mgħammra b'mod xieraq f'żoni ta' baħar għoli, fejn l-analiżi tar-riskju tissuġġerixxi li huwa aktar probabbli li jseħħu naw-fragji.

Aktar minn 4 000 persuna mietu jew għebu fit-tentattivi tagħhom biex jaslu l-Ewropa bil-baħar fl-2023. Dan huwa l-ogħla numru f'dawn l-aħħar 5 snin. Id-dritt għall-ħajja (l-Artikolu 2 tal-Karta u l-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem (KEDB)) għandu obbligu esplicitu għal stati li huma legalment marbuta li jonorawh fuq l-art u fuq il-baħar. L-Istati Membri tal-UE għandhom protokoll operattivi dwar it-tiftix u s-salvataġġ, li jeħtieġu rieżami kostanti biex jirriflettu l-aħjar prattiki u t-tagħlimiet meħuda. L-għadd ta' bastimenti skjerati biex isalvaw persuni f'diffikultà fuq il-baħar ma jaqbilx mal-ħtiġijiet.

It-tnaqqis tal-għadd ta' mwiet fuq il-baħar huwa kumpless. Dan jeħtieġ approċċ komprensiv li jinkludi l-istati rilevanti kollha, il-korpi tal-UE, l-organizzazzjonijiet internazzjonali u partijiet involuti oħrajn. Madankollu, hemm passi importanti li l-UE u l-Istati Membri tagħha jistgħu jieħdu.

L-Istati Membri qed jieħdu azzjoni msaħħa biex jikkontrollaw il-fruntieri tagħhom u jwaqqfu l-migrazzjoni irregolari. Xi miżuri wasslu għal arbitrarjetà, incertezza legali, restrizzjonijiet fuq il-hidma tas-socjetà civili u protezzjoni ġudizzjarja ineffettiva kontra ksur mifruż tad-drittijiet fil-fruntieri. Ftit vittmi jaċċessaw il-ġustizzja permezz ta' rimedji effettivi. Il-ġurisprudenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem (QEDB) tistabbilixxi l-kundizzjonijiet meħtieġa sabiex rimedju jkun effettiv fil-liġi u fil-prattika. Fil-kontribut tagħha għar-rapport tal-Kummissjoni Ewropea dwar l-istat tad-dritt, il-FRA tindika li n-nuqqas ta' aċċess għall-ġustizzja jista' johloq riskju għar-rispett tal-istat tad-dritt bħala valur ewlieni tal-UE tal-Artikolu 2 tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea.

Fil-futur, skont il-patt dwar il-migrazzjoni u l-ażil, l-Istati Membri se jkollhom id-dmir li jstabbilixxu mekkanizmi indipendenti biex jimmonitorjaw id-drittijiet fundamentali matul l-iskrinjar fil-fruntieri u huma liberi li jestendu l-kamp ta' applikazzjoni ta' tali mekkanizmi għal aspetti oħra. Fl-2022, il-FRA harġet gwida dwar kif għandhom jiġu stabbiliti mekkanizmi bħal dawn.

L-OPINJONI 3.2 TAL-FRA

L-Istati Membri għandhom jagħmlu sforzi msaħħa biex jiproteġu d-drittijiet fundamentali tal-migranti, tar-refugjati u tal-persuni li jfittxu l-ażil fil-fruntieri. Huma għandhom jagħmlu dan billi jinvestigaw fil-pront u b'mod effettiv l-allegazzjonijiet kollha ta' ksur tad-drittijiet fundamentali fil-fruntieri u fl-incidenti kollha ta' nawfraġji. Barra minn hekk, l-Istati Membri għandhom jirrispettaw ir-rekwiżiti proċedurali stabbiliti mill-QEDB.

L-Istati Membri għandhom jstabbilixxu jew isaħħu mekkanizmi nazzjonali indipendenti biex jimmonitorjaw il-konformità mad-drittijiet fundamentali fil-fruntieri esterni tagħhom, filwaqt li jibnu fuq l-għarfien espert u l-gwida tal-FRA.

L-OPINJONI 3.3 TAL-FRA

L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-facilitajiet użati biex jospitaw persuni li jkunu għadhom jaslu fil-fruntieri esterni joffru kundizzjonijiet dinjitużi u sikuri, u ma jwasslux għal detenzjoni arbitrarja. Tali facilitajiet għandhom ikunu parti minn sistema ta' ġestjoni tal-migrazzjoni b'saħħitha ġenerali b'kapacità suffiċjenti biex l-applikanti għall-ażil jiġu trasferiti għal facilitajiet regolari, meta jkun meħtieġ. Is-sistema għandu jkollha wkoll proċeduri effettivi u umani għal ritorni dinjitużi u toffri opportunitajiet ta' integrazzjoni fattibbli għall-benefiċjarji tal-protezzjoni internazzjonali.

Il-Kummissjoni Ewropea għandha tikkunsidra li titlob valutazzjoni indipendenti tal-impatt fuq id-drittijiet fundamentali, meta jkun meħtieġ, biex tivverifika l-konformità tal-finanzjament tal-UE mad-drittijiet fundamentali skont l-istrumenti applikabbli tal-UE.

L-OPINJONI 3.4 TAL-FRA

Meta jivvalutaw il-konformità tal-finanzjament tal-UE mad-dritt tal-UE, l-Istati Membri u l-Kummissjoni Ewropea għandhom jikkunsidraw ukoll l-istandards stabbiliti fil-Konvenzjoni ta' Istanbul tal-Kunsill tal-Ewropa.

Fl-2023, il-Konvenzjoni ta' Istanbul saret vinkolanti għall-UE nnifisha u mhux biss għal dawk l-Istati Membri li rratifikawha. Id-dritt tal-UE diġà jinkludi dispożizzjonijiet għall-protezzjoni tan-nisa fil-fruntieri. L-obbligi l-ġodda se jkomplu jespanduhom. Skont ir-Regolament dwar Dispożizzjonijiet Komuni (ir-Regolament (UE) 2021/1060), meta l-Istati Membri jagħmlu użu mill-finanzjament tal-UE biex jappoġġaw il-politiki tagħhom dwar il-ġestjoni tal-fruntieri, l-ażil u r-ritorn, jeħtieġ li jstabilixxu arrangamenti biex jiżguraw li l-programmi ffinanzjati mill-UE jikkonformaw mal-Karta u mal-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar id-Drittijiet ta' Persuni b'Diżabilità. Fir-rapport tagħha tal-2023 intitolat *EU Funds – Ensuring compliance with fundamental rights* (Fondi tal-UE – L-iżgurar tal-konformità mad-drittijiet fundamentali), il-FRA tissuġġerixxi li, fil-futur, il-Konvenzjoni ta' Istanbul għandha tiġi kkunsidrata wkoll.

4

L-IMPLIMENTAZZJONI U L-UŻU TAL-KARTA FIL-LIVELL NAZZJONALI

Qabel ir-rieżami ta' nofs it-terminu tal-2025 dwar l-implimentazzjoni tal-istrateġija tal-Karta biex tissaħħaħ l-applikazzjoni tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali fl-UE u l-25 anniversarju tal-proklamazzjoni tal-Karta, l-isforzi biex tiġi implimentata l-istrateġija tal-Karta tal-2020 fil-livell nazzjonali kien għad jonqoshom proċess strutturat u miri, stadji importanti u skedi ta' żmien konkreti.

Il-Karta kompliet issaħħaħ is-sett ta' għodod tad-drittijiet fundamentali fl-awli tal-qorti, kif muri mill-ġurisprudenza nazzjonali u Ewropea. Iżda l-isfidi persistenti fl-aċċessibbiltà tas-sistema ġudizzjarja xekklu l-eżerċizzju effettiv tad-drittijiet minquxa fil-Karta, speċjalment għal persuni f'sitwazzjonijiet vulnerabbli.

L-applikazzjoni tal-legiżlaturi u l-awtoritajiet nazzjonali tal-Karta waqgħet lura minn dik tal-ġudikatura. Ta' min jinnota b'mod partikolari n-nuqqas ta' użu tal-Karta mill-awtoritajiet reġjonali u lokali. L-Istati Membri bil-mod qed jadottaw oqfsa ta' politika u legali biex jimplementaw il-"kundizzjoni abilitanti orizzontali" relatata mal-Karta għall-użu tal-fondi tal-UE. Madankollu, għad hemm kwistjonijiet li jikkonċernaw il-mekkaniżmi tal-ilmenti u l-partecipazzjoni u l-kapaċità meħtieġa tal-atturi tad-drittijiet fundamentali. Peress li l-istituzzjonijiet nazzjonali tad-drittijiet tal-bniedem huma wħud mill-konsulenti ewlenin tal-gvernijiet nazzjonali dwar il-kwistjonijiet tad-drittijiet tal-bniedem, jibqa' importanti għalihom li jiżviluppaw għarfien espert dwar il-Karta.

Bis-saħħa tal-finanzjament dedikat tal-UE, speċjalment permezz tal-programm dwar iċ-Ċittadini, l-Ugwaljanza, id-Drittijiet u l-Valuri (CERV), żdiedu l-isforzi biex jitwessgħu l-għarfien u l-għarfien espert dwar il-Karta. Madankollu, jeżistu differenzi bejn l-Istati Membri, l-awtoritajiet nazzjonali u l-professjonijiet sal-punt li għalih tapplika l-Karta.

Dalwaqt se jkunu għaddew 25 sena minn meta l-Karta ġiet proklamata. Il-Karta tibqa' tintuża ta' spiss fil-livell tal-UE, speċjalment fil-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Gustizzja tal-Unjoni Ewropea iżda wkoll fit-tfassil tal-politika u tad-dritt tal-UE (eż. ara l-għodda tal-Kummissjoni Ewropea Nru 29 u l-linji gwida tal-Kunsill). Fl-2025, il-Kummissjoni Ewropea se tirrapporta dwar l-implimentazzjoni ta' nofs it-terminu tal-istrateġija tagħha tal-2020 biex issaħħaħ l-applikazzjoni tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali fl-UE.

Fil-livell nazzjonali, l-isforzi sabiex tiġi implimentata l-istrateġija tal-Karta għad jonqoshom proċedura strutturata u miri, stadji importanti u skedi ta' żmien konkreti. Barra minn hekk, il-Karta għadha mhijiex partikolarment viżibbli fit-tfassil tal-liġijiet jew tal-politika nazzjonali li jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni tad-dritt tal-UE. Ir-regoli nazzjonali dwar il-valutazzjonijiet tal-impatt għadhom ma jirreferux b'mod espliċitu għall-Karta.

Fl-istess hin, 25 Stat Membru ħatru punt fokali tal-Karta, kif previst fl-istrateġija tal-Karta u l-konkluzjonijiet relatati tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea. L-istabbiliment ta' punti fokali tal-Karta huwa l-ewwel pass importanti, peress li dawn il-punti fokali jistgħu jiggwidaw jew jassistu l-proċess tal-implimentazzjoni tal-istrateġija fuq livell nazzjonali. Madankollu, il-biċċa l-kbira tal-punti fokali tal-Karta għad iridu jsibu r-rwol tagħhom fil-kuntest nazzjonali biex jikkontribwixxu bl-aħjar mod għal applikazzjoni msaħħa tal-Karta fil-livelli nazzjonali u lokali.

L-OPINJONI 4.1 TAL-FRA

Il-Parlament Ewropew, il-Kunsill tal-Unjoni Ewropea u l-Kummissjoni Ewropea għandhom jiżviluppaw u jaġġornaw aktar l-għodod li jggarantixxu li l-ligi u t-tfassil tal-politika tal-UE jkunu f'konformità sħiħa mal-Karta. Huma għandhom ukoll isaħħu l-isforzi tagħhom biex jipromwovu l-Karta fl-UE kollha.

L-Istati Membri tal-UE huma mistiedna jistabbilixxu proċess strutturat ibbażat fuq miri, stadji importanti u skedi ta' żmien konkreti fl-implimentazzjoni tal-konkluzjonijiet tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea.

L-Istati Membri huma mistiedna jsaħħu l-kapaċità tal-punti fokali tal-Karta tagħhom b'riżorsi umani u finanzjarji adegwati biex ikunu jistgħu jtejbu l-koordinazzjoni u l-kooperazzjoni mal-atturi rilevanti kollha.

L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-impatt ta' kwalunkwe proposta legiżlattiva li taqa' fil-kamp ta' applikazzjoni tad-dritt tal-UE jiġi dejjem ivvalutat abbażi tal-prinċipji u d-drittijiet tal-Karta. Minbarra verifika fir-rigward tal-istandards nazzjonali tad-drittijiet tal-bniedem u l-KEDB, ir-regoli dwar il-valutazzjonijiet tal-impatt għandhom espliċitament jeħtieġu valutazzjoni effettiva kontra l-Karta, fid-dawl tal-interpretazzjoni mogħtija lid-dispożizzjonijiet tagħha mill-Qorti tal-Gustizzja tal-Unjoni Ewropea.

L-OPINJONI 4.2 TAL-FRA

L-Istati Membri tal-UE għandhom jiżguraw li t-tfal, in-nisa, il-persuni akbar fl-età, il-persuni b'diżabilità u l-minoranzi etniċi li huma f'sitwazzjoni vulnerabbli jkollhom aċċess għal rimedji ġudizzjarji u jiġu infurmati dwar id-drittijiet proċedurali tagħhom b'mod aċċessibbli, kif meħtieġ mid-dritt tal-UE.

Il-ġuristi spiss jirreferu għall-Artikolu 47 tal-Karta (id-dritt għal rimedju effettiv u għal proċess ġust). Barra minn hekk, fil-livell politiku, l-aċċess għall-ġustizzja jibqa' suġġett importanti, kif muri mir-rapport tal-Kummissjoni Ewropea tal-2023 dwar l-applikazzjoni tal-Karta. L-enfasi tar-rapport fl-2023 kienet fuq il-protezzjoni legali effettiva u l-aċċess għall-ġustizzja. F'konformità mar-rapporti preċedenti tal-FRA, jiġi konkluż li għad hemm ostakli għall-aċċess għall-ġustizzja. Dawn jinkludu l-ghoti insufficjenti ta' informazzjoni, b'mod partikolari dwar rimedji mhux ġudizzjarji; diffikultajiet prattici fl-użu ta' soluzzjonijiet ta' ġustizzja elettronika; arranġamenti insufficjenti għall-monitoraġġ tad-drittijiet tal-minuri fi proċedimenti ġudizzjarji; u gradi varji ta' inaċċessibbiltà ta' ġustizzja għal gruppi vulnerabbli, inkluż għal raġunijiet ekonomiċi. Dawn kollha jistgħu jipprevjenu lill-partijiet interessati milli jissekwestrar rimedji legali.

L-OPINJONI 4.3 TAL-FRA

L-Istati Membri tal-UE huma mheġġa jużaw jew jippromwovu l-użu tal-finanzjament kollu disponibbli tal-UE għal taħriġ relatat mal-Karta, speċjalment is-CERV u l-programmi ta' ġustizzja. Dawn għandhom iservu biex itejbu s-sensibilizzazzjoni tal-Karta fost l-ufficjali pubbliċi fl-awtoritajiet nazzjonali, reġjonali u lokali.

L-Istati Membri jenħtieġ li jiżguraw il-partecipazzjoni sinifikanti tal-atturi rilevanti tad-drittijiet fundamentali fil-proċess ta' monitoraġġ tal-fondi rilevanti tal-UE u jipprovdu finanzjament immirat biex itejbu l-kapaċità ta' monitoraġġ u l-għarfien espert tagħhom.

L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-mekkaniżmi tal-ilmenti tagħhom li jikkonċernaw l-użu ta' fondi tal-UE jkunu jistgħu jidentifikaw kwalunkwe ksur tal-Karta u jipprovdu r-rimedju meħtieġ.

Id-data tal-FRA tal-2023 tissuggerixxi xejra pożittiva f'termini ta' taħriġ dwar id-drittijiet fundamentali. Barra minn dan, it-taħriġ dwar il-Karta huwa pprovdut mhux biss lill-membri tal-ġudikatura, iżda wkoll lill-impjegati taċ-ċivil, l-infurzar tal-liġi, is-soċjetà ċivili, il-persunal tal-Istituzzjonijiet Nazzjonali tad-Drittijiet tal-Bniedem (NHRIs) u l-korpi tal-ugwaljanza, il-ġurnalisti u l-istudenti. S'issa, dawn l-attivitajiet ta' taħriġ ma jidhrux li jinkludu lill-awtoritajiet reġjonali u lokali b'mod adegwat. Madankollu, il-programm CERV u l-programm tal-ġustizzja jipprovdu opportunitajiet għall-kofinanzjament ta' attivitajiet ta' taħriġ rilevanti.

Qasam importanti għall-għarfien espert tal-Karta huwa l-implimentazzjoni tal-fondi tal-UE koperti mir-regolament dwar dispożizzjonijiet komuni (ir-Regolament (UE) 2021/1060). Ir-Regolament jobbliga lill-Istati Membri jiżguraw li l-Karta tiġi rispettata meta jimplementaw il-fondi tal-UE. Dan jippermetti wkoll lill-NHRIs u lill-korpi tal-ugwaljanza, kif ukoll lill-OSĊ, li jkollhom rwol importanti fil-monitoraġġ tar-rispett tad-drittijiet fundamentali meta jintużaw il-fondi tal-UE. Ir-rapport tal-FRA tal-2023 dwar *EU Funds – Ensuring compliance with fundamental rights* (Fondi tal-UE – L-iżgurar tal-konformità mad-drittijiet fundamentali) sab kwistjonijiet li jikkonċernaw il-partecipazzjoni tal-korpi tad-drittijiet fundamentali u tas-soċjetà ċivili fil-proċess ta' monitoraġġ, li jidhru li huma nieqsa mill-kapaċità, mir-riżorsi u mill-għarfien espert tal-Karta.

Is-sena 2023 gabet magħha kemm progress kif ukoll ostakli f'termini ta' protezzjoni tad-drittijiet fundamentali. Il-*Fundamental Rights Report 2024* (ir-Rapport dwar id-Drittijiet Fundamentali 2024) tal-FRA jirrieżamina l-iżviluppi principali fl-UE bejn Jannar u Dicembru 2023, u jagħti deskrizzjoni tal-opinjoni tal-FRA dwar dawn. Filwaqt li jinnota kemm ksbiet kif ukoll oqsma ta' tħassib li jifdal, dan jipprovdi għarfien dwar il-kwistjonijiet ewlenin li jsawru d-dibattiti dwar id-drittijiet fundamentali fl-UE.

NIPROMWOVU U NIPPROTEĠU D-DRITTJIET FUNDAMENTALI TIEGĦEK FL-UE KOLLHA —

Għall-*Fundamental Rights Report 2024* (ir-Rapport dwar id-Driftijiet Fundamentali 2024) sħiħ tal-FRA – ara <https://fra.europa.eu/mt/publication/2024/fundamental-rights-report-2024>

Ara wkoll pubblikazzjonijiet tal-FRA relatati:

- FRA (2024), *Ir-Rapport dwar id-Driftijiet Fundamentali 2024 – opinjonijiet tal-FRA*, il-Lussemburgu, l-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet, <https://fra.europa.eu/mt/publication/2024/fundamental-rights-report-2024-fra-opinions> (disponibbli fl-24 lingwa uffiċjali kollha tal-UE u fl-Albaniż, il-Maċedonjan u s-Serb)
- Ir-rapporti annwali preċedenti tal-FRA dwar l-isfidi u l-kisbiet tad-driftijiet fundamentali fl-Unjoni Ewropea jibqgħu disponibbli fuq is-sit [web tal-FRA](#) (disponibbli bl-Ingliż u parzjalment bil-Franċiż).

AKTAR INFORMAZZJONI

FRA – L-AĠENZIJA TAL-UNJONI EWROPEA GĦAD-DRITTJIET FUNDAMENTALI

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Vjenna – L-Awstrija

T +43 158030-0 – F +43 158030-699

fra.europa.eu

facebook.com/fundamentalrights

linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

twitter.com/EURightsAgency

L-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet
tal-Unjoni Ewropea